

PEREIRA VERKLAART

Antonio Tabucchi

Pereira verklaart

EEN GETUIGENIS

Vertaald door Anthonie Kee

2017

DE BEZIGE BIJ

AMSTERDAM

De vertaler ontving voor deze vertaling een werkbeurs
van de Stichting Fonds voor de Letteren

Copyright © 1994 Giangiacomo Feltrinelli Editore
Copyright Nederlandse vertaling © 1995 Anthonie Kee

Eerste druk 1995

Tweede druk 2017

Oorspronkelijke titel *Sostiene Pereira*

Oorspronkelijke uitgever Giangiacomo Feltrinelli Editore, Milaan

Omslagontwerp Moker Ontwerp

Omslagfoto © Robert W. Moore/Getty Images

Foto auteur Augusto Brázio

Vormgeving binnenwerk Peter Verwey, Heemstede

Druk Bariet Ten Brink, Meppel

ISBN 978 90 234 9906 0

NUR 302

debezigebij.nl

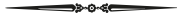

I

Pereira verklaart dat hij met hem in contact is gekomen op een zomerdag. Een prachtige, zomerse dag, er stond een beetje wind en Lissabon lag te fonkelen in de zon. Pereira schijnt zich op de redactie te hebben bevonden, hij wist niet wat hij zou kunnen doen, de directeur was op vakantie, maar Pereira stond voor de onmogelijke taak een cultuurpagina op poten te zetten, want de *Lisboa* zou voortaan een cultuurpagina hebben, en die hadden ze aan hem toevertrouwd. Maar hij, Pereira, was met zijn gedachten bij de dood. Op die mooie zomerdag, met dat briesje vanuit de Atlantische Oceaan dat de boomtoppen streefde, met de zon die volop scheen en met een stad die lag te schitteren, letterlijk lag te schitteren onder zijn raam, en een blauw, een ongekend blauw, verklaart Pereira, van een helderheid die bijna pijn aan de ogen deed, begon hij over de dood na

te denken. Waarom? Onmogelijk voor Pereira hier een antwoord op te geven. Misschien was het omdat, toen hij klein was, zijn vader een begrafenisonderneming had die *Pereira Moeder der Smarten* heette, of misschien omdat een paar jaar geleden zijn vrouw aan tuberculose was gestorven, of misschien omdat hij zo dik was, hij had last van zijn hart en van hoge bloeddruk en de dokter had gezegd dat hem, als hij zo doorging, niet zo heel veel tijd meer zou resten, maar het is een feit dat Pereira begon na te denken over de dood, verklaart hij. En bij toeval, bij louter toeval, begon hij een tijdschrift door te bladeren. Het was een literair tijdschrift, maar het had ook een afdeling filosofie. Een avant-gardetijdschrift wellicht, dat weet Pereira niet zeker, maar met veel katholieke medewerkers. En Pereira was katholiek, op dat moment althans voelde hij zich katholiek, goed katholiek, maar één ding was er waarin hij niet geloven kon, in de wederopstanding des vlezes. Wel in de ziel, jawel, want hij wist zeker dat hij een ziel had; maar al dat vlees van hem, al dat vet dat zijn ziel omgaf, dat niet, dat zou niet terugkeren om weder op te staan, en waarom zou het ook? vroeg Pereira zich af. Al dat spek dat hij iedere dag moest meedragen, het zweten, de ellende van het trappenlopen, waarom zou dat alles weder opstaan? Nee, in een nieuw, een eeuwig leven

wilde hij dat alles niet meer, Pereira, en hij wilde niet geloven in de wederopstanding des vlezes. Hij begon dus dat tijdschrift door te bladeren, een beetje onverschillig, uit verveling, verklaart hij, en bij een of ander artikel las hij het volgende: ‘Uit een doctoraalscriptie die deze maand werd verdedigd aan de Universiteit van Lissabon publiceren wij hier een beschouwing over de dood. De auteur is Francesco Monteiro Rossi, die cum laude is afgestudeerd in de Filosofie, en dit is slechts een fragment uit zijn betoog, want het kan best zijn dat hij in de toekomst meer bijdragen aan ons blad zal leveren.’

Pereira verklaart dat hij aanvankelijk gedachteloos zat te lezen in het artikel, dat geen titel had, vervolgens bladerde hij werktuiglijk terug en schreef er een stuk uit over. Waarom deed hij dat? Pereira is niet in staat er iets over te zeggen. Misschien omdat dat katholieke avant-gardetijdschrift hem tegenstond, misschien omdat hij die dag genoeg had van alle vormen van avant-garde of katholicisme, ook al was hij zelf door en door katholiek, of misschien omdat hij op dat moment in dat fonkelende, zomerse Lissabon, terwijl die vleesmassa hem neerdrukte, een afschuw had van de idee van de wederopstanding des vlezes, maar het is een feit dat hij het artikel begon over te schrijven, misschien om het

tijdschrift in de prullenmand te kunnen gooien.

Hij verklaart dat hij het niet helemaal overschreef, hij nam er slechts een paar regels uit over en wel de hier volgende, die hij kan laten zien: ‘De verhouding die op de meest diepgaande en algemene wijze de zin van ons bestaan kenschetst, is die van het leven tot de dood, aangezien de beperking van onze existentie door de dood beslissend is voor ons begrip, onze waardering van het leven.’ Toen nam hij de telefoongids en zei bij zichzelf: Rossi, wat een vreemde naam, meer dan één Rossi zal er in de gids niet voorkomen, hij verklaart dat hij een nummer draaide, want dat nummer herinnert hij zich nog goed, en van de andere kant van de lijn hoorde hij een stem die zei: hallo. Hallo, zei Pereira, met de *Lisboa*. En de stem zei: ja? Goed, verklaart Pereira te hebben gezegd, de *Lisboa* is een Lissabonse krant, een paar maanden geleden opgericht, ik weet niet of u hem hebt gezien, we zijn apolitiek en onafhankelijk, maar we geloven wel in de ziel, ik bedoel dat we katholiek georiënteerd zijn, en ik zou graag de heer Monteiro Rossi spreken. Pereira verklaart dat het aan de andere kant een ogenblik stil bleef, waarna de stem zei dat hijzelf Monteiro Rossi was maar dat hij niet al te vaak aan de ziel dacht. Nu was het Pereira die een secondenlange stilte bewaarde, want het kwam hem vreemd voor, ver-

klaart hij, dat iemand die verantwoordelijk was voor zulke diepgaande beschouwingen niet aan de ziel zou denken. Dus dacht hij dat er een misverstand in het spel was, en meteen daarop moest hij weer denken aan de opstanding des vlezes, een obsessie van hem, en hij zei dat hij een artikel van Monteiro Rossi over de dood had gelezen, en vervolgens zei hij dat ook hij, Pereira, niet aan de wederopstanding des vlezes geloofde, als dat het was waar de heer Monteiro Rossi op doelde. Kortom, Pereira kwam er niet meer uit, verklaart hij, en dat ergerde hem, hij ergerde zich vooral aan zichzelf, dat hij het zelf had aangehaald een onbekende op te bellen en dergelijke gevoelige, ja zelfs intieme onderwerpen aan te snijden als de ziel en de wederopstanding des vlezes. Pereira had spijt, verklaart hij, en eerst dacht hij er zelfs aan om de hoorn op de haak te leggen, maar toen, wie weet waardoor, vond hij de kracht om verder te gaan en dus zei hij dat hij Pereira heette, doctor Pereira, dat hij verantwoordelijk was voor de cultuurpagina in de *Lisboa* en dat, inderdaad, de *Lisboa* vooralsnog een middagkrant was, kortom een krant die beslist niet met de andere hoofdstedelijke dagbladen kon wedijveren, maar dat hij ervan overtuigd was dat de krant vroeg of laat zijn weg zou weten te vinden, en het was waar dat de *Lisboa* vooralsnog vooral met onschuldig soci-

etynieuws kwam, maar om kort te gaan, nu hadden ze besloten om in het zaterdagnummer met een cultuurpagina te beginnen, maar de redactie daarvan was nog niet compleet, dus had hij personeel nodig, een extern medewerker die een vaste rubriek zou verzorgen.

Pereira verklaart dat de heer Monteiro Rossi meteen iets stamelde van dat hij diezelfde dag nog naar de redactie zou komen, hij zei ook dat de klus hem interesseerde, dat elke klus hem interesseerde, omdat, nou ja, hij was echt aan werken toe, nu hij, na zijn studie te hebben afgemaakt, zelf in zijn onderhoud moest voorzien, maar Pereira nam zich in acht en zei hem dat op de redactie, nee, daar vooreerst liever niet, het was geschikter als ze elkaar ergens buiten zouden ontmoeten, in de stad, en dat ze maar beter een afspraak konden maken. Dat zei hij, verklaart hij, omdat hij geen onbekende wilde uitnodigen in dat troosteloze kamertje aan de Rua Rodrigo da Fonseca, waar een astmatische ventilator zoemde en waar altijd een vieze baklucht hing, veroorzaakt door de portierster, een helleveeg die iedereen argwanend aankeek en nooit iets anders deed dan bakken. Bovendien wilde hij niet dat een onbekende zou merken dat de kunstredactie van de *Lisboa* alleen uit hem, Pereira, bestond, een man die zweette van de hitte en van het ongemak in dat povere vertrekje, en

om het kort te maken, verklaart Pereira, vroeg hij of ze elkaar niet in de stad konden ontmoeten en hij, Monteiro Rossi, zei: vanavond is er op het Praça da Alegria een volksfeest met dansen, liederen en gejangel op gitaren, mij hebben ze gevraagd een Napolitaanse romance te zingen, ik ben half Italiaans, weet u, maar Napolitaans spreek ik niet, maar hoe dan ook, de baas van die tent heeft een tafeltje buiten voor me gereserveerd en daarop ligt een kaartje waarop Monteiro Rossi staat, voelt u er iets voor elkaar daar te zien? En Pereira zei ja, verklaart hij, en hij legde de hoorn op de haak, wiste zich het zweet van het voorhoofd, en toen kreeg hij een lumineus idee, namelijk voor een beknopte rubriek getiteld ‘Gedenkdagen’, en hij dacht er meteen de volgende zaterdag al mee te beginnen, en toen, haast werktuiglijk, misschien omdat hij aan Italië dacht, schreef hij de kop: *Twee jaar geleden overleed Luigi Pirandello*. En vervolgens schreef hij de onderkop: ‘De grote toneelschrijver heeft destijds zijn *Ik droom (maar misschien ook niet)* in Lissabon gepresenteerd.’

Het was vijftieng juli negentienhonderd achtendertig, en bij een briesje vanuit de Atlantische Oceaan lag Lissabon te schitteren in het blauw, verklaart Pereira.

II

Pereira verklaart dat het weer die middag omsloeg. Op eens was het afgelopen met het Atlantische briesje, er kwam vanuit de oceaan een dicht nevelgordijn opzetten en de stad was in een zweetdoek van hitte gewikkeld. Voor hij zijn kantoor verliet keek Pereira op de thermometer die hij zich voor eigen rekening had aangeschaft en die hij achter de deur had gehangen. Deze wees achtendertig graden aan. Pereira schakelde de ventilator uit, op de trap trof hij de portierster aan, die dag doctor Pereira tegen hem zei, weer rook hij de baklucht die in de hal hing en ten slotte liep hij naar buiten. Aan de overkant bevond zich de markthall van de buurt en de Guarda Nacional Republicana was er aanwezig met twee overvalwagens. Pereira wist dat er opwindig heerste onder de kooplui, omdat de politie de vorige dag in de Alentejo een voerman had doodgescho-

ten die de markten bevoorraadde en die socialist was. Vandaar dat de Guarda Nacional Republicana voor de hekken van de markthal geparkeerd stond. Maar de *Lisboa* had niet de moed gehad hierover te berichten, of liever gezegd de onderdirecteur, want de directeur was op vakantie, die zat in Buçaco te genieten van de baden en de frisse lucht en wie zou de moed hebben een dergelijk bericht door te geven, dat een socialistische voerman in de Alentejo was vermoord op zijn kar en al zijn meloenen met bloed had besprenkeld? Niemand, want het land zweeg, het kon niet anders dan zwijgen, en intussen stierven de mensen en speelde de politie de baas. Pereira begon te zweten, want hij dacht weer aan de dood. En hij dacht: deze stad stinkt naar de dood, heel Europa stinkt naar de dood.

Hij ging naar Café Orquídea, niet meer dan een paar stappen verderop, voorbij de joodse slagerij, en nam plaats aan een tafeltje, maar wel binnen, daar had je tenminste ventilatoren, buiten was het niet te harden van de hitte. Hij bestelde een glas kwast, ging naar de wc, hield handen en gezicht onder de kraan, liet zich een sigaar brengen, vroeg om de middagkrant en Manuel, de kelner, bracht hem uitgerekend de *Lisboa*. Hij had de proeven die dag niet gezien, dus bladerde hij hem door alsof het een onbekende krant was. De

voorpagina meldde: ‘Meest luxueuze jacht ter wereld vandaag vertrokken uit New York’, een kop waar Pereira lang naar bleef kijken. Toen bekeek hij de foto. Deze gaf een groepje personen weer, in hemdsmouwen en met strohoeden op, die flessen champagne aan het ontkurken waren. Pereira begon te zweten, verklaart hij, en weer dacht hij aan de opstanding des vlezes. Zou het de bedoeling zijn, vroeg hij zich af, dat ik, als ik weder opsta, moet leven tussen zulke lui met van die strohoeden op? Hij stelde zich voor dat hij werkelijk tussen die mensen op dat plezierjacht zat, in een niet nader aangeduide haven van de eeuwigheid. En de eeuwigheid kwam hem voor als een stomvervelend oord, met een zwaar gordijn van nevelige hitte eroverheen, met mensen die Engels spraken en toosten uitbrachten en riepen: o o! Hij vroeg zich af wat hij nu het beste kon doen: naar huis gaan en een koel bad nemen of een bezoekje afleggen bij zijn vriend de pastoor, don António van de Mercêskerk, bij wie hij een paar jaar geleden, na de dood van zijn vrouw, was wezen biechten, en die hij elke maand een keer opzoekt. Het leek hem maar het beste nu naar don António te gaan, misschien zou hij ervan opknappen.

Dat deed hij. Pereira verklaart dat hij bij die gelegenheid vergat te betalen. Achteloos, zelfs zonder erbij na

te denken, stond hij op en liep zomaar naar buiten, en op het tafeltje liet hij zijn krant en hoed liggen, misschien omdat hij bij die hitte geen zin had hem op te zetten, of omdat hij zo nu eenmaal in elkaar zat, dat hij zijn spullen vergat.

Vader António was kapot, verklaart Pereira. Zijn bril was tot op zijn wangen gezakt en hij maakte een uitgeputte indruk, als van iemand die niet geslapen heeft. Pereira vroeg wat er met hem was en vader António zei: wat, heb je het dan niet gehoord?, ze hebben een Alentejaan op zijn kar doodgeschoten, er zijn stakingen, hier in de stad en in andere plaatsen, maar in wat voor wereld leef je, jij die bij een krant werkt?, luister eens, Pereira, ga jij je eerst maar eens op de hoogte stellen.

Toen hij weer de straat op ging, verklaart Pereira, was hij ontdaan door dit korte onderhoud en door de manier waarop hij eruit was gebonjourd. Hij vroeg zich af: in wat voor wereld leef ik? En het bizarre idee kwam bij hem op dat hij misschien helemaal wel niet leefde maar als het ware reeds dood was. Sinds zijn vrouw was overleden leefde hij alsof hij dood was. Of liever gezegd: hij deed niets anders dan denken aan de dood, aan de wederopstanding des vlezes waarin hij niet geloofde en meer van dat soort flauwekul, zijn leven was slechts een schijnleven. En hij voelde zich uitgeput, verklaart Pe-

reira. Hij wist zich naar de dichtstbijzijnde tramhalte te slepen en nam een tram die hem naar het Terreiro do Paço bracht. En intussen keek hij uit het raampje en zag zijn Lissabon aan zich voorbijtrekken, hij zag de Avenida da Liberdade, met al die mooie gebouwen, en vervolgens het Praça do Rossio, in Engelse stijl; en op het Terreiro do Paço stapte hij uit en nam een tram die naar boven reed, naar het Kasteel. Hij stapte uit ter hoogte van de kathedraal, want daar woonde hij dichtbij, in de Rua da Saudade. Moeizaam klom hij naar boven over de opgaande weg die naar zijn huis leidde. Hij belde bij de portierster omdat hij geen zin had om naar de sleutels van de straatdeur te zoeken, en de portierster, die ook het huishouden voor hem deed, kwam hem opendoen. Doctor Pereira, zei de portierster, ik heb een kotelet gebakken voor uw avondeten. Pereira bedankte haar en klom langzaam de trap op, nam de huissleutel vanonder de mat, waar hij hem altijd had liggen, en ging naar binnen. In de hal bleef hij even staan voor de boekenkast, waar het portret van zijn vrouw in stond. Het was een foto die hij zelf had genomen, in negentienhonderd zeventwintig, het was tijdens een reisje naar Madrid geweest, en op de achtergrond zag je het massieve silhouet van het Escorial. Neem me niet kwalijk dat ik een beetje laat ben, zei Pereira.

Sinds enige tijd, verklaart Pereira, was het een gewoonte van hem geworden om te praten tegen het portret van zijn vrouw. Hij vertelde het portret wat hij die dag had gedaan, vertrouwde het toe wat hij zoal had gedacht, vroeg om raad. Ik weet niet in wat voor wereld ik leef, zei Pereira tegen het portret, vader António zei het me ook al, het probleem is dat ik niets anders doe dan aan de dood denken, ik heb het idee dat de hele wereld dood is of op het punt staat dood te gaan. En toen dacht Pereira aan de zoon die ze niet hadden gehad. Hij, ja, hij had wel een zoon gewild, maar dat kon hij niet verlangen van die tengere, ziekelijke vrouw die hele nachten wakker lag en lange perioden in het sanatorium doorbracht. En dat speet hem. Want stel nu dat hij een zoon had, een volwassen zoon met wie hij aan tafel kon zitten praten, dan zou hij er geen behoefte aan hebben om met die foto te praten die verwees naar een reis van lang geleden waarvan hij zich bijna niets meer kon herinneren. En hij zei: och, wat zou het, en dat waren de woorden waarmee hij altijd afscheid nam van het portret van zijn vrouw. Toen liep hij naar de keuken, ging aan de tafel zitten en tilde het deksel op van de pan met de gebakken kotelet erin. Het was een koude kotelet, maar hij had geen zin hem op te warmen. Hij at hem altijd zo, zoals de portierster hem voor hem

had achtergelaten: koud. Hij at snel, ging naar de badkamer, waste zijn oksels, trok een schoon overhemd aan, deed een zwarte das om en nam een klein beetje van het Spaanse parfum dat nog over was in een flacon die hij in negentienhonderd zevenentwintig in Madrid had gekocht. Toen trok hij een grijs jasje aan, ging naar buiten en begaf zich naar het Praça da Alegria, want het was inmiddels negen uur in de avond, verklaart Pereira.

III

Pereira verklaart dat de stad hem die avond in handen van de politie leek te zijn. Overal trof hij agenten aan. Hij nam een taxi naar het Terreira do Paço en onder de galerijen stonden overvalwagens en agenten met musketten. Misschien dat ze bang waren voor samenscholingen of betogingen en hielden ze daarom strategische punten in de stad bezet. Hij had lopend verder willen gaan, want de cardioloog had gezegd dat hij beweging nodig had, maar hij bracht de moed niet op om voor die sinistere militairen langs te lopen, dus nam hij de tram die door de Rua dos Franqueiros tot aan het Praça da Figueira reed. Daar stapte hij uit, verklaart hij, en trof nog meer politie aan. Dit keer moest hij langs vaandels, wat hem een enigszins onbehaaglijk gevoel gaf. Terwijl hij daar liep, hoorde hij een officier tegen zijn manschappen zeggen: en denk eraan jongens, over-

al liggen subversieve elementen op de loer, je kunt dus maar beter goed uit je doppen kijken.

Pereira keek om zich heen, alsof die raad voor hem bestemd was, maar hij had toch niet het gevoel dat hij goed uit zijn doppen moest kijken. Op de Avenida da Liberdade was het rustig, de ijskiosk was open en aan de tafeltjes zaten mensen van de koelte te genieten. Hij begon aan een rustige wandeling over het middentrottoir en toen, verklaart hij, begon er iets van muziek tot hem door te dringen. Het was zachte, weemoedige muziek, gitaarmuziek uit Coimbra, en dat samengaan van muziek en politie bevreemde hem. Hij dacht dat het van het Praça da Alegria kwam en dat was ook zo, want naarmate hij daar dichterbij kwam nam de muziek in sterkte toe.

Het zag er niet echt uit als een plein in een stad die in staat van beleg verkeert, verklaart Pereira, want hij zag geen politie, integendeel, hij zag slechts één nachtwaker en die leek hem dronken, hij zat op een bankje te suffen. Het plein was versierd met papieren slingers en met gele en groene lampjes aan draden tussen de ramen. Er stonden wat tafeltjes buiten en een paar stelletjes waren aan het dansen. Toen zag hij tussen twee bomen een spandoek met daarop in enorme letters de woorden: *Hulde aan Francisco Franco*. En daaronder,

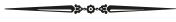

in kleinere letters: *Hulde aan de Portugese soldaten in Spanje.*

Pas op dat moment, verklaart Pereira, had hij in de gaten dat het hier een feest van de salazaristen betrof, en dat het daarom niet door de politie gecontroleerd hoefde te worden. En pas toen merkte hij dat velen een groen hemd aanhadden, en een halsdoek om. Geschrokken bleef hij staan, en eventjes dacht hij aan van alles tegelijk. Hij dacht eraan dat Monteiro Rossi misschien een van hen was, hij dacht aan de Alentejaanse voerman die zijn meloenen met bloed had besmeurd, hij dacht aan wat vader António zou zeggen als hij hem op deze plek zou zien. Aan al deze dingen dacht hij en hij zeeg naast de suffende nachtwaker op het bankje neer en liet zich meevoeren door zijn gedachten. Of liever gezegd, hij liet zich meevoeren door de muziek, want ondanks alles beviel de muziek hem wel. Het waren twee oude mannetjes die speelden, de een viool en de ander gitaar, en ze speelden hartverscheurende wijsjes uit het Coimbra van zijn jonge jaren, toen hij aan de universiteit studeerde en het leven voor hem gelijk stond aan een stralende toekomst. In die tijd speelde ook hij viool op studentenfeesten, en hij was mager en lenig en de meisjes werden verliefd op hem. Zoveel mooie meisjes die hij het hoofd op hol bracht. Maar hij was in vuur en vlam geraakt voor

een broos, bleek meisje dat gedichten schreef en vaak hoofdpijn had. En toen dacht hij aan andere dingen uit zijn leven, maar daar wil Pereira geen mededelingen over doen, omdat, verklaart hij, die dingen hem en alleen hem wat aangaan en niets toevoegen aan die avond en aan dat feest waarop hij zijns ondanks verzeild was geraakt. En toen, op een bepaald moment, verklaart Pereira, zag hij hoe bij een van de tafeltjes een lange, slanke jongeman, in een licht overhemd, overeind kwam en tussen de twee oude muzikanten ging staan. En, wie zal zeggen waarom, hij voelde zijn hart ineenkrimpen, misschien omdat hij meende zichzelf in die jongen te herkennen, zichzelf uit zijn jaren in Coimbra te hervinden, omdat hij op de een of andere manier op hem leek, niet wat het gezicht, maar wat de bewegingen betreft, en ook een beetje de val van het haar, in een lok over het voorhoofd. En de jongeman begon een Italiaans lied te zingen, *O sole mio*, waarvan Pereira de woorden niet verstond, maar het was een lied vol kracht en leven, mooi en helder, en hij begreep alleen de woorden ‘o sole mio’ en verder niets, en intussen zong de jongen door, weer was er een Atlantisch briesje gaan waaien en de avond was koel, en alles leek hem mooi, zijn voorbije leven waarover hij niet wil praten, Lissabon, het uitspansel dat boven de gekleurde lampjes zichtbaar was, en hij voelde een groot heimwee,

maar hij wil niet zeggen waarnaar, Pereira. Hoe het ook zij, hij begreep dat de jongen die daar stond te zingen de persoon was die hij die middag aan de telefoon had gehad, dus toen het lied uit was, stond Pereira op van zijn bankje, want zijn nieuwsgierigheid won het van zijn bedenkingen, hij liep op het tafeltje van de jongen toe en zei tegen hem: de heer Monteiro Rossi, neem ik aan. Monteiro Rossi wilde overeind komen, stootte tegen het tafeltje aan, de pul bier die voor hem stond viel om en hij kreeg alles over zijn mooie witte broek. Neemt u me niet kwalijk, mompelde Pereira. Ik ben het zelf die niet oplet, zei de jongen, dat gebeurt me nogal eens, u bent doctor Pereira van de *Lisboa*, neem ik aan, gaat u zitten. En hij stak zijn hand uit.

Pereira verklaart dat hij zich een beetje opgelaten voelde toen hij aan dat tafeltje ging zitten. Hij dacht bij zichzelf dat hij daar niet op zijn plaats was, dat het onzinnig was om met een onbekende te hebben afgesproken op zo'n feest van nationalistes, dat vader António zijn gedrag niet zou goedkeuren; en dat hij wou dat hij maar vast weer thuis was en het portret van zijn vrouw toesprak om het zijn verontschuldigen aan te bieden. En al deze gedachten bijeen gaven hem de moed om op de man af een vraag te stellen, ze moesten toch ergens beginnen, en zonder er verder al te zeer bij na te denken

vroeg hij Monteiro Rossi: dit is een feest van de salazaristische jeugd, bent u van de salazaristische jeugd?

Monteiro Rossi streek de haarlok die over zijn voorhoofd viel weer naar achteren en antwoordde: ik ben afgestudeerd in de filosofie, ik interesseer me voor filosofie en literatuur, maar heeft uw vraag iets met de *Lisboa* van doen? Die heeft ermee van doen, verklaart Pereira te hebben gezegd, want wij maken een vrije, onafhankelijke krant en willen ons niet inlaten met politiek.

Intussen begonnen de twee oudjes weer te fiedelen, aan hun weemoedige snaren ontlokten ze een franquistisch lied, maar Pereira, ondanks het feit dat hij zich niet op zijn gemak voelde, begreep op dat moment dat hij in een spel terecht was gekomen en nu dus ook moest spelen. En merkwaardigerwijs begreep hij dat hij dat ook best kon, dat hij de situatie meester was, omdat hij doctor Pereira was, van de *Lisboa*, en de jongen die daar tegenover hem zat aan zijn lippen hing. En dus zei hij: ik heb uw artikel over de dood gelezen, ik vond het heel interessant. Ik heb een scriptie over de dood geschreven, antwoordde Monteiro Rossi, maar laat ik u zeggen dat het niet allemaal uit mijn eigen koker komt, dat stuk dat in het tijdschrift staat heb ik overgeschreven, ik zeg het u eerlijk, gedeeltelijk van Feuerbach en gedeeltelijk van een Frans spiritualist, en zelfs mijn professor heeft het